

Elektroonilise side seaduse nõuete täitmine kindlustussektoris

Andmekaitse Inspektsiooni poole pöördusid 2016. aastal mitmed isikud seoses sellega, et kindlustusettevõtted ei võimalda esmasel andmekogumisel keelduda otseposti saamisest. Tulenevalt sellest, et pöördumised puudutasid mitmeid kindlustusandjaid, alustasime sektoripõhise järelevalve elektroonilise side seaduse (ESS) täitmise üle, sh keeldumise võimalus edasiste pakkumiste saamisest.

Õiguslik taust

ESS § 103¹ lõige 1 sätestab nõude, mille kohaselt on füüsilise isiku kontaktandmete kasutamine otseturustuseks lubatud üksnes tema eelneval nõusolekul. Nõusolek peab vastama IKS §-s 12 sätestatud tingimustele.

Nõuded nõusolekule on kehtestatud IKS § 12 lõikes 1. Inimese tahteavaldus, millega ta lubab oma isikuandmeid töödelda, kehtib üksnes juhul, kui see tugineb tema vabal tahtel. Nõusolekus peavad olema selgelt määratletud andmed, mille töötlemiseks luba antakse, andmete töötlemise eesmärk ning isikud, kellele andmete edastamine on lubatud, samuti andmete kolmandatele isikutele edastamise tingimused ning andmesubjekti õigused tema isikuandmete edasise töötlemise osas. Vaikimist või tegevusetust nõusolekuks ei loeta. IKS § 12 lõikest 2 tulenevalt peab nõusolek reeglina olema kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. IKS § 12 lõike 7 alusel võib andmesubjekt nõusoleku igal ajal tagasi võtta. Nõusoleku tagasivõtmisel ei ole tagasiulatuvat jõudu. Nõusoleku suhtes kohaldatakse täiendavalt tsiviilseadustiku üldosa seaduses tahteavalduse kohta sätestatud.

ESS § 103¹ lõike 5 kohaselt on nõusoleku olemasolu tõendamise kohustus saatjal. Seega peab see, kelle nimel pakkumist teostati tõendama, et isik on andnud nõusoleku oma e-posti aadressi kasutamiseks otseturustuseks.

Märgime, et kuigi kindlustustegevuse seadus sätestab mõned erisused võrreldes ESS ja IKS sätestatuga nt võimalus võtta nõusolek tüüptingimustes ja võimalus saata pakkumine kindlustuskaitse jätkamiseks, ei ole neid erisusi võimalik tõlgendada niivõrd laialt, et oleks lubatav saata ükskõik mis sisuga otseturunduslikke teateid isikule, kes kindlustusettevõtte kliendiks on. Tüüptingimustes võetav nõusolek hõlmab ikkagi isikuandmete töötlemise kindlustuslepingu täitmise eesmärgil ja ei vabasta kindlustusandjat kohustusest otseposti saatmisel ESS nõudeid täita.

Elektroonilise side seadus ei välista ka vastutust isikuandmete kaitse seaduse nõuete rikkumise eest, kui isikuandmeid töödeldakse ilma isiku nõusolekuta või seadusest tuleneva aluseta.

IKS § 4 lõige 1 sätestab, et isikuandmed on mis tahes andmed tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta, sõltumata sellest, millisel kujul või millises vormis need andmed on. Näiteks isiku ees- ja perekonnanimi on isikuandmed. Samuti on isikuandmetena vaadeldav e-posti aadress või telefoninumber, kui selle kaudu on füüsiline isik tuvastatav. 2.2 Vastavalt IKS §-le 5 on isikuandmete kogumine ja kasutamine (sh e-kirjade saatmiseks või otsepostituse andmebaasi loomiseks) isikuandmete töötlemine.

IKS § 10 lõike 1 kohaselt on isikuandmete töötlemine lubatud üksnes inimese nõusolekul, kui seadus ei sätesta teisiti. Vaidluse korral eeldatakse, et nõusolekut ei ole antud ning selle olemasolu tõendamise kohustus lasub isikuandmete töötlejal. Järelikult on isikuandmete (sh e-posti aadressi) kogumise ja kasutamise eelduseks isiku eelnev nõusolek.

Elektrooniliste kontaktandmete kasutamine otseturustuseks on keelatud juhul, kui sideteenuse kasutaja, klient või ostja on keelanud oma elektrooniliste kontaktandmete kasutamise otseturustuseks.

Olukordadeks, kus kommertsteadaande edastaja saab oma toote või teenuse müügi raames ostja elektroonilised kontaktandmed (näiteks e-posti aadressi, telefoninumbri), on ette nähtud erandid. Sellisel juhul võib otseturustaja kasutada ostja kontaktandmeid ilma tema eelneva nõusolekuta oma samasuguste toodete või teenuste otseturustuseks, **kuid üksnes eeldusel, et ostjale antakse tema kontaktandmete esmase kogumise ajal ning igas eraldiseisvas talle saadetavas sõnumis võimalus keelata oma kontaktandmete kasutamine otseturustuseks.**

Kokkuvõte

Järelevalve viidi läbi 15 kindlustusandja suhtes. Neist 5 ei saada otseposti. 8 otseposti saatmise tingimused vastavad ESS nõuetele. 2 kindlustusandjat täiendavad otseposti saatmise eesmärgil andmete kogumise tingimusi vastavalt ESS nõuetele, nende osas järelevalve jätkub.

Merit Valgjärv

05.12.2016